Ügyszám: 1308/K/2007-2.

dr. Cserháti Judit részére

főosztályvezető-helyettes

az Országgyűlés Hivatala Főtitkárság, Bizottsági Főosztály

Budapest

Tisztelt Főosztályvezető-helyettes Asszony!

Ön konzultációt kezdeményezett az olajügyek és a szervezett bűnözés között az esetleges korrupciós ügyek feltárására létrehozott országgyűlési vizsgálóbizottság (a továbbiakban bizottság) működése során különböző forrásokból a bizottsághoz érkezett, jelenleg az Országgyűlés irattárában és levéltárában található iratanyag hozzáférhetőségével kapcsolatban. Munkatársaim 2007. július 4-én a helyszínen áttekintették a szóban forgó iratok egy részét. Kérésének megfelelően az alábbiakban soron kívül tájékoztatom az iratokkal kapcsolatos álláspontomról.

Az utóbbi hetek történései újra felkeltették az úgynevezett olajügyekkel kapcsolatos közérdeklődést, és a sajtóból értesültem, hogy jelenleg kormányzati bizottság vizsgálja felül a rendvédelmi szervek birtokában lévő, az olajügyekkel kapcsolatos iratok minősítését. Az Ön megkeresése és a helyszíni vizsgálat nyomán vált világossá számomra, hogy az Országgyűlés irattárában is nagy mennyiségű (az Önök tájékoztatása szerint 29 doboz), az olajügyekkel kapcsolatos irategyüttes található.

A vizsgált iratállomány forrását, jellegét és tartalmát tekintve rendkívül heterogén. Találhatók benne olyan iratok, amelyeket állami szervek vagy egyéb jogi személyek küldtek be a bizottsághoz, továbbá olyanok, amelyek azonosított, vagy névtelen bejelentőtől származnak, valamint olyanok, amelyek forrása bizonytalan. Szemrevételezéssel megállapítható, hogy az iratokban vegyesen előfordulnak közérdekű adatok, közérdekből nyilvános adatok, személyes adatok, valamint – a minősített adat kivételével - egyéb, törvény által védett titkok (üzleti titok, banktitok stb.).

Az iratokat ügyviteli nyilvántartásba vették, azonban – ha jól tudom -, nagy részüket nem használták fel a bizottság működése során. Az iratok érdemi feldolgozottságának hiányában az sem tudható, hogy a bizottsághoz érkezett beadványok milyen hányadában vannak a bizottsági vizsgálat tárgyával kapcsolatos információk. Ugyancsak emiatt általában az sem tudható, hogy mely adatok pontosak és valóságosak, mely adatok pontatlanok, illetve esetleg hamisítványok, vagy koholmányok. Mindezek ellenére kimondható, hogy az irategyüttes egésze a bizottság tevékenységéhez köthető, hiszen az a bizottság birtokába került, és az egyes iratok bizottság általi feldolgozásából, felhasználásából, vagy éppen az irat felhasználásának mellőzéséből, esetleg annak elmulasztásából a bizottság tevékenységére vonatkozó következtetések vonhatók le.

Az iratok hozzáférhetővé tételének lehetőségével és feltételeivel kapcsolatban több, egymással néhol nehezen összeegyeztethető jogi megfontolást kell egyszerre érvényesíteni:

(A bizottság üléseinek nyilvánossága)

A bizottság tevékenysége fő szabályként – a zárt ülések kivételével - a nyilvánosság előtt zajlott. Alkotmányos követelmény, hogy a nyílt ülésen elhangzottakat és az ott nyilvánosságra hozott adatokat bárki, korlátozás nélkül megismerhesse. A nyilvánosság azonban nem terjeszthető ki automatikusan a bizottsághoz érkezett, és a bizottság működése során fel nem használt, a nyilvánosság elé nem tárt beadványok tartalmára. Az ilyen iratok kérés nélküli közzétételére jogi kötelezettség nincs. Ezen iratok hozzáférhetővé tételéről adatigény esetén az iratok tartalmának megvizsgálása alapján kell egyedi döntést hozni.

(A közérdekű adatok)

Kérésre a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban Avtv.) szabályai szerint hozzáférhetővé kell tenni az iratokban található közérdekű adatokat.

Az Avtv. 19/A. §-a rendelkezik a döntés megalapozását szolgáló közérdekű adat nyilvánosságának korlátozásáról. Értelmezésem szerint a bizottság birtokába került iratok közérdekű adatainak nyilvánossága nem korlátozható a döntés megalapozását szolgáló adatokra vonatkozó szabályok szerint, mert a vizsgálóbizottság feladata nem döntéshozatal volt. Az azonban nem zárható ki, hogy az iratokban olyan közérdekű adatok is vannak, melyek megismerésére az Avtv. 19. § (3) bekezdésében meghatározott korlátozások vonatkoznak. Tudomásom szerint az iratállományban nincsenek minősített adatok, ezért az adatigény államtitokra vagy szolgálati titokra hivatkozva nem tagadható meg, mindazonáltal gondoskodni kell az üzleti titok és más, törvényben meghatározott titkok védelméről.

(A személyes adatok védelme)

Az iratokban található személyes adatok védendők, azaz csak az érintett kifejezett hozzájárulása esetén továbbíthatók, hozhatók nyilvánosságra és dolgozhatók fel. A hozzájárulás szükség esetén utólag is beszerezhető. Fontos, hogy az érintett információs önrendelkezési joga csak a saját adataira vonatkozik és nem terjeszthető ki a bizottsághoz küldött beadványban szereplő más természetes személyek adataira.

Nincs szükség a hozzájárulásra, ha a személyes adat közérdekből nyilvános. Ilyen lehet például az Avtv. 19. § (4) bekezdése értelmében – ha törvény másként nem rendelkezik - a közfeladatot ellátó szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata. Ezen adatok megismerésére e törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Hozzáférhetővé teendők azok a személyes adatok is, amelyek a bizottság működésével összefüggésben, vagy attól függetlenül korábban már kétségtelenül nyilvánosságra kerültek.

Az érintett az Avtv. szabályai szerint megismerheti az iratokban található saját személyes adatait. Ez azonban nem sértheti a közérdekű bejelentő adatainak védelméhez való jogot.

(A közérdekű bejelentő védelme)

A bizottsághoz számos olyan beadvány érkezett, amelyekben az állampolgárok olyan eseményekről és körülményekről számoltak be, amelyekről azt feltételezték, hogy közük lehet a bizottság által vizsgálandó, úgynevezett olajügyekhez. Ezen bejelentések bizalmas voltának fenntartása több okból is fontos:

- A bejelentő személyes adatai éppúgy védelmet élveznek, mint bárki másé.

- A törvény közérdekből védi a közérdekű bejelentő adatait.

- A bizottság vizsgálata bűncselekményekre irányult. Amennyiben a bejelentés valóban bűncselekménnyel függ össze, és az elkövetők tudomást szereznek arról, hogy ki, milyen bejelentéssel élt velük kapcsolatban, akkor bosszút állhatnak, vagy „elhallgattathatják” a terhelő tanút. Szem előtt kell tartani, hogy a bejelentések között feltehetőleg vannak olyanok, amelyeket jogszerűen államtitokká nyilváníthattak volna, ha nem a bizottsághoz, hanem a bűnüldöző szervekhez érkeztek volna, vagy ha a bizottság a hozzá érkezett beadványt a nyomozóhatósághoz továbbította volna, illetve ha azt maga a bizottság elnöke államtitokká minősíti.

- Nyomós közérdek fűződik az országgyűlési vizsgálóbizottság működése iránti közbizalom fenntartásához. Ha a bizottsághoz bejelentést tevők kilétére vonatkozó adatok kiszivároghatnak, akkor a közbizalom megrendül, és a polgárok később nem fogják információkkal segíteni az országgyűlési vizsgálóbizottságok munkáját.

A fentieket összefoglalva, adatigény esetén hozzáférhetővé teendők az iratokban található, törvényes korlátozás alá nem eső közérdekű adatok, valamint közérdekből nyilvános adatok, továbbá a korábban már jogszerűen nyilvánosságra került egyéb adatok. Az érintettet kérésére tájékoztatni kell az iratokban található, saját maga által megadott személyes adatairól, ám ha a személyes adatait más (közérdekű bejelentő) adta meg, akkor a tájékoztatás nem sértheti a közérdekű bejelentő adatainak védelmét. Az adatigény teljesítése során figyelemmel kell lenni a törvény által védett más titkokra (üzleti titok, banktitok, adótitok, stb.) is .

Az adatigény teljesítése során igen gondosan kell megvizsgálni, hogy a kért adatok közül melyek tehetők hozzáférhetővé. Nem mellőzhető a kért iratok tartalmi vizsgálata egyenként, és az összetartozó iratok tartalmi összefüggéseit is figyelembe véve. Ha az adatok védelme ezt szükségessé teszi, akkor az iratok megtekintésére vonatkozó adatigényt iratmásolattal kell teljesíteni. A nem megismerhető adatokat törölni kell az iratmásolaton. Ha az iratmásolatot anonimizálni kell, akkor a személyazonosító adatok törlésén kívül azt is vizsgálni kell, hogy az egyéb adatok alapján rekonstruálható-e a védendő adat.

Az Országgyűlés Házszabálya 19. § (2) bekezdés m) pontja szerint az Országgyűlés elnöke gyakorolja a jogutód nélkül megszűnt bizottság elnökének titokvédelemmel összefüggő jogait. Ezért az iratok hozzáférhetővé tételére vonatkozó döntést neki kell meghoznia. Külön is hangsúlyozom, hogy az iratok őrzésének jelenlegi helyétől függetlenül az Országgyűlés Hivatalának, irattárának és levéltárának köztisztviselői nem jogosultak olyan, az iratokkal kapcsolatos döntés meghozatalára, amely korábban a bizottság elnökének jogkörébe tartozott.

Ezt az állásfoglalást a nagy mennyiségű iratanyag töredékének ismeretében, soron kívül alakítottam ki. Fenntartom a lehetőséget arra, hogy a jelen állásfoglalást módosítsam, vagy kiegészítsem, ha később olyan, az iratokkal vagy a bizottság tevékenységével kapcsolatos új ismeretek jutnak a birtokomba, amelyek a fentiek felülvizsgálatát teszik szükségessé. Mégis, bízom abban, hogy a levelemben foglaltak megfelelő kiindulópontul szolgálhatnak Önöknek az iratokkal kapcsolatos további teendők meghatározásához. Kollégáim igény esetén továbbra is készek segítséget nyújtani ehhez.

Budapest, 2007. július 6.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila